

BARCELONA, 17 OCTUBRE 1890

Sofia Romero

CRÓNICA

HÉM un p. t. *pourri* a vola plo-
ma que 'n dirém cró-
nica.

Entre política y cassos sospi-
tosos, ja 'ls hi asseguro jo que
naveguém en un mar de sustos y
esgarrifansas.

De moment, tenim que 'ls lliu-
re cambistas madrilenyos han
derrotat, per desgràcia, als pro-
teccionistas, total per tres vots;
ja es un consol, en mitj de tot
que 'l número de la diferència
hagi sigut tant reduhidet. Al menos s'ha demostrat que
encara hi han personas d' aspiracions elevadas que es-
timan la protecció de l' industria nacional.

Y ja que á Madrit som, per mes que ho sápigam,
vull dirlos que hi ha una passa de verola que no s'hi
pot *tenir cura*. Aquí, per are, á pesar de l' obstinació
anti-humanitaria que s'ha apoderat de la nostra premp-
sa pera alarmar als pobres de esperit que 's deixan do-
minar per las impresions de qualsevol Perico de los
Palotes, seguim tranquils. Si algun *cas* hi ha... no hem
de ferne *cas*, perque aixó de pendrer per cólera fulmi-
nant al mes petit rebombori de ventrell, es bastant ri-
dicul. Y no obstant exemples ne tenim.

* * *

A Santiago (no se si de Compostela ó de Cuba) se-
gons los periódichs de Madrit, las modistas volen de-
clararse en huelga.

Huelgan donchs los comentaris sobre aquet assump-
to, perque ellas, las minyonas, los seus motius tindrán
al pendrer tant *masculina* determinació.

Lo que si diré, es que m' agradaria molt contemplar
lo *desfile* de las manifestacions modísticas, que segura-
ment anirán representadas ab algún pendó simbólich
del ram del fil, l' agulla y 'l didal.

* * *

De resu'tas del Congrès Católich de Zaragoza con-
tinúan are mes que may, las dissidencias *enragé* entre
pidalins é integristas.

Aquets declaran que son católichs, pero no están
conformes ab lo missatge de adhesió al trono espanyol
que han enviat á la reina los prelats del Congrès Zara-
gossá.

Y en fi, hi ha un *batibull* que, ab franquesa dech
manifestarho, es una prova mes de la poca germanó
que existeix entre la gent que ha de seguir-la ab mes
exactitut que ningú, y en lo meu concepte totas aques-
tas escenas poch edificants y si bastant bélicas, cundeix-
en, al descrédit de las costums religiosas, que per mo-
ments van desprenentse de l' esperit del poble que ab
vergonya ha de contemplar aquestas dissidencias y va-
riats parers sobre un mateix dogma, é identich punt de
partida, que deuría ser: *pau y germanó entre nosal-
tres*, com Jesucrist va predicar sense ostentació ni
pretensions, en las voras del Jordán.

DOCTOR GERONI.

Al desdeny d' una noya finestrera

Albina, que de dalt de la finestra
lo cap ne feu alsar del que traspassa,
y ab l' art del finestral ne porteu trassa,
d' eixirne ab un quant temps tota una mestra:

Tots los días vos claman sa minestra
lo misero francés que ab l' orga passa,
lo tenor italiá de carré y plassa
y ab lo desafinar la murga destra.

Tots vos fan y escolten la rogativa
obligada d' estar en finestrada
de bon grat ó de mal, caritativa.

Jo que italiá y francés sò á la vegada
y lo Deu del amor de veure 'm priva
no 'm doneu ni sisquera una mirada.

FERNANDO GARCÍA ÁLVAREZ

Dugas cartas

I.

ELL.—Senyoreta: Jo l' estimo.
Per vosté jo sento amor.
Correspongui per favor
al bell desitj que jo animo.

Pensi be que jo m' aprimo...
¡que 'm torno magre, nineta!
Pensi bé, y no es cap brometa,
¡que no menjo! qu' estich groch!
y en lo meu cor sento un foch...
que 'm fá perdre la *xaveta*!...

II.

ELLA.—Senyoret: La carta aquella
hi llegit ab desconsol.

¡Mes veyent qu' es un mussol
un fatxada y un trapella,
li diré que 'm fá *escudella*
que 'm digui sempre ab afany
que d' amor, lo soch estrany,
sent vosté dins del seu cor!...
¡Per apagarlo, es millor...
que se 'n vagi á pendre un bany!

J. CASANOVA V.

XASCO

Desenganyat ja per fi
de donas blancas ó rossas
en que sigan bonas mossas,
per negras vaig decidí.

Una jo 'n vaig escullí
que molt bona 'm va semblar,
y despres de festejar
tot lo temps qu' es necessari
davant d' un altá 'l vicari
un dematí 'ns va casar.

Junt ab ella alegrement
feya molt temps que hi vivia
y cap dupte jo tenia
desde 'l jorn del casament.

Mes per si vingué 'l moment
que va dar-me un infantó
y aquell ser que 'm creya jo
que mulato ne sería
y rassa meva duria,
fou mes negre que 'l carbó.

Aixó 'm prova car lector
que 'l ser que porti faldilla
en que siga de color
l' honra sempre li perilla.

M. GARDÓ FERRER.

Algo del Congrès

UE lo Dr. Sardá y Salvany digui que 'l rey Humberto es rey per gracia y amor de la masonería... que la Italia revolucionaria no podrá arrancar de mans del pontífice lo ceptre moral que s' apoya en la conciencia dels católichs, y hasta que va ser un robo lo pensament portat á cap per

en Víctor Manuel de la unificació d' Italia, passi; passi també que 'l que defensa l' error es un criminal que mereix cadena, argolla y mordassa, y hasta passi lo crit de ¡Mori la llibertat! que no deu pas ser tan autorisat quan va causar la confusió indescriptible llegida en tots los telegramas que han circulat aquets días per tot Espanya, pero que 'ns vinga lo pare Minguella á llegirnos lo discurs que versa sobre la influencia qu' exerceig lo misteri de la Puríssima Concepció en lo cult que en Espanya se tributa á la verge, aixó francament, ni es de la época ni crech que s' ho escoltin ab serietat las personas mitxanament instruidas.

Avuy los adelantos han obert tant los ulls á la humanitat que fins los mes decidits campeóns de las antigas creencias, á pesar de la seva voluntat reforçada per l' *antiquetat del empleo*, ensopega ab los palets del dupte que li tira als peus la escrutadora ciencia.

Lluny de nosaltres lo pretender entaular polémica teológica sobre assumpto tan relliscós, ni fer preguntas com la de *¿si sense lo peccat original l' home no havia de morir*, per qué va morir la verge havent sigut sense peccat concebuda? ni altrás y altrás que 's donan patacades ab los sagrats textos. Basta y sobra ab las pocas parau'as que 'ns proposem dir pera demostrar que hi ha cosas que no tenen rahó de ser, y párrafos d' escrits que no deuen llegirse en certa classe d' actes al devant de colectivitats heterogéneas y á la faz del mon modern.

Hipótesis d' un valor relatiu han pogut conservar la seva forsa durant lo transcurs de sigles pero aquestos propis que converteixen en pols lo mateix ferro, enderrocan tambe ideas quan no son axiomas y seguirán enderrocanilas com ha enderrocat los idols del paganisme en sa forma y en sa essencia.

Lo sacrifici del Calvari podia ser comprés en sa magestuosa sencillesa quan los esperits humans no coneixían més terra que la nostra, ni més cel que lo estens man'ó blau, abans de que l' hagués esqueixat lo telescopi modern, descubrintnos vritats eternas y axiomáticas y deixant l' error confós y avergonyit dintre antigas teorías hipotéticas.

L' home, criatura feta per Deu á imatje seva, peca y cau desde los primers albors de la seva existencia y Deu, sér bondadós, baixa en persona á rehabilitarlo. Veus aquí una creencia molt consoladora per l' home y que los esperits sencills poden acceptar y comprendre.

Desgraciadament cambia 'l color com dintre d' una llanterna mágica desde que la revelació astronómica s' interposa devant de la divina fent perdre á la terra y al home tot son prestigi al mateix temps que eleva á Deu á una altura inaccessible.

Aquesta terra *única, planisférica*, adornada de núvols de glassa, orlada d' una aureola d' estrelles, ab un sol esplendent criat sols pera illuminarla, com illumina los richs palaus dels monarcas lo lampista proveedor de la Real Casa, y d' una lluna de raigs amortiguats formada pera convidar al son al habitant fadigat, gracias á la ciencia que 'ns obra 'ls ulls, la veyém caurer del pedestal ahont estava enlayrada; s' nan obert los nostres ulls tancats durant sigles y sigles, y la descubrim confosa al mitx de la me; negra obscuritat formant part del inmens exércit de planetas que forman la familia cosmogónica universal.

Desde llavors cambia l' aspecte del mon y ab éll las creencias qu' hasta allavorans nos habian semblat sólidament fundadas. O lo verb había de encarnarse *únicamente* en lo nostre planeta, que no fora poca pretensió y vanitat per part nostra, ó havia de ferho en tots, reconeguda la *pluralitat de mons*, y allavorans era tasca de millons de millars de sigles per Deu, convertit en home per la forsa de las professias.

Desde la época de Copérnich y de Galileo, 's varen compendre ab tota sa gravetat las dificultats que 'l nou sistema del mon anava á suscitar contra lo dogma del verb encarnat; y per mes qu' hagin dit certs comentadors, nó li ha que veurer solament un asunto de celos ó de jesuitisme en lo memorable procés de Galileo.

No es precisament l' entitat del ilustre toscá lo que 's tenia present, sino los *principis* que defensava.

Ve repetintse desde fa vuytanta anys, ab Mullet-Dupan, que Galileo no va ser perseguit com á home de ciencia ni com á astrólech, sino com á mal teólech, y per haver volgut posar lo sentit de las escripturas en armonia ab lo nou sistema.

Temps vindrá en que tots los esperits instruits é independents haurán sapigut lliurarse de las preocupacions que pesan encara sobre de molts, pero avuy s' hi oposan encara grans dificultats, fillas algunas de conveniencias sociales, y altrás per la forsa del abolengo de la creencia.

Aquesta y la filosofia s' encarregarán de treurer del seu ensopiment á las ánimas ofuscadas, que ja no es tasca tan difícil com en los sigles passats, per quant lo progrés intelectual no permeteria que 's desterrés avuy á *Campanella*, y si 's deixava que 's posés encara en lo *Índice* á Bacon, Copérnich y Descartes, s' oposaria potenta á que 's donés lo terrible espectacle de la crema de *Giordano Bruno* en lo camp de Flora, per la heretjia de una nova ciencia.

Los arguments que s' oposan avuy en nom de la fé ja no están rodejats de l' autoritat d' abans; la rahó los discuteix y los compara.

Los pares *Minguella* no han de deturar en lo present sigle, ni per un sol segon, la marxa de la roda del progrés científich, que dant voltas vertiginosas per las vías racionales nos ha de dur á la vritat incontestable.

Tenim una profunda veneració á Deu y 'ns considerém ditxosos al saber que estém baix la seva salvaguarda de bondat y perpétuo saber.

Diu lo Sr. Sardá y Salvany que 'l que defensa l' error es un criminal que mereix cadena, argolla y mordassa. ¿No pot estar l' error ab lo Sr. Sardá y Salvany?

PEPET DEL HORT.

LO CONGRÉS DE AZOGARAZ

—No sé per qué he vingut... M' agradava mes fer de Nunci.

CASSA MAJOR

—Ja t' ho vaig dir que vindria
ab lo trage de París.
—Si, pero veyente aixís
jo perdré la punteria.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPITUL PRIMER

La pajarera y la societat dels catorse

No sent persona estrangera
ben segú que tothom té
noticias d' un gran café
que 'n diuen *La Pajarera*.

De fusta y ferro construït
y tot éll encristallat,
del jovent es frequentat
tant de día com de nit.

Y com tot prenent lo moka
se hi gosa de bona vista
no cal dir que 'l qu' es artista
de local no s' equivoca.

Puig creu y ab molta rahó
que sent lo lloch expansiu,
es fácil siga més viu
lo foch de la inspiració.

Sense moure peu ni cama
el que 's pintor, desde allí
tipos admira a desdí
com pels vidres d' un diorama.

Lo poeta per igual,
al veure tantas ninetas
que lluheixen satisfetas
sa hermosura angelical.

Inspirat per tot indret
sense deixar la cadira,
tant y tant polsa la lira
que á voltas se li malmet.

Alli 'l músich la batuta
hi troba, el trist s' hi distreu,
lo filósoph més hi veu,
y 'l qu' es alegre hi distruta.

S' hi espavila 'l que es talós,
hi adquireix gracia 'l cantant,
negocis hi fa 'l marxant

y conquistas el gomós.
Y tant poeta com pintor,
tant distret com ensopit,
tant talós com aixerit,
tant menestral com senyor,
tant filósoph, com tronera,
tant sabi, com sabaté
may s' apartan del café
que 'n diuen *La Pajarera*.

Nosaltres qu' aixó sabiam
se pot dir que 'ns hi abonavam.
tot lo sant día hi passavam
y hasta á tancar no 'n sortiam.

Eram catorce y constants
que á la rahó fent agravis,
voliam passar per sabis,
sent uns pobres ignorants.

A darrera la poesia
olvidavam la materia
que molts cops ab cara seria
seriament nos emprenia.

Constructors de disbarats
fills d' una pensa raquítica,
ens burlavam de la crítica
y de tots los literats.

Alt lo front, lentes al nás,
insegura la mirada,
veu de flauta destrempada
y estremituts de pallás.

Era la norma de tots,
la senyal característica
de nostra entitat artística
traduhida ab quatre mots.

Quan tots catorce al entorn

de una taula ens reuniam
ja 's pot dir que convertiam
lo café, en mercat del Born.

¡Quin modo de discutir!
¡quin modo de perorar!
¡quin modo de criticar!
¡y quin modo de aburrir
als pacífichs concurrens
que teniam mes aprop,
fins que cansats mes d' un cop
nos ensenyavan las dents.

Cridantnos: ¡Calleu si os plau!
que aixordan los vostres crits!
mes nosaltres enfollits
armavam molt mes sarau.

Ab petulancia de sobras
si á un autor no compreniam
per se uns ruchs, nos divertiam
destrossant las sevas obras.

Sols lo que, nosaltres feyam
era aplaudit, admirat,
y hasta á los nubols possat,
¡ni mitxa paraula 'n treyam!

No ferho haguera sigut
obrar contra 'l reglament,
que hi fá que sigués dolent
l' escrit, xavacá y aixut...?

Si era la nostra misió
sustentar las esperansas
tributantnos alabansas
mutuament y á discreció?

JOSEPH M.ª CODOLosa.

Seguirá.

POTS XIULAR SI L' ASE NO VOL BEURE

Deix que tos llábis de mel
besin nineta ma cara.

—¿Que 'm diu ara?

—¡Lo que sents, angel del cell!

—Per tu sento amor terrible,
tant, que no 'm deix respirar.

—¿Vol callar?

—Si vull callar? impossible,

Vull dirte ma tendre *Eledia*
tot quant sofreix lo meu cor.

—¡Que ho fa fort!

sembla que fassi comedia.

—Y si tu no m' abandonas
tindrás en mí un privilegi.

—¡Ara veigi!

Quinas paraulas mes monas!

—Jo seré esclau de ta vida...
un home d' aquells mes mansos.

—¿Romansos?

fá cara de dir mentida.

—Dom un calmant, vida mía,
si no 'm moro fet un clau.

—¡Y are Pau!

aixó si que ho sentiria.

—¡Infámel! ¿encare no ploras
quan per tú 'm torno ximplet?

—¡Tira peixet!

ja son *palabras mayores!*

Detrás meu has de venir
si de mirarte detesto.

—¡Per supuesto!

ja no li calia dir,

Donchs tira al dret orgullosa
ja no vull mirarte mes;

ab mi no hi pensis per rés

que ja no 't faré mes nosa.

—¡Si 'n tinch de mes elegants!

¡com vosté 'n tinch un carré!

—Nineta pénsathi bé,

ara tens lo pa á las mans;
no visquis pas d' il-lusions
vindrà día, noya vana,

que pendrás de bona gana
pa que avuy fas rosegons;
vull que vinguis detrás meu
á demanarm' per favor

que 't dongui lo meu amor
si, que te 'l dongui per Déu.
Dona de las mes ingratas

jo 't diré:—¡ja no 't perdono
de mis brazos te abandono!
tu contestarás: ¡Ma matas!

Allavors ab gran desdeny
podré dirte ab molt motiu
una quarteta que 's diu:

al *Rellojé del Montseny*:
Si antes me distes carbassa
cuando yo pedía amor,
ahora te digo, ma niña;

busca per otro quenton.

JOAN PLANA.

Teatro de Novetats

SOGRA Y NORA

COMEDIA EN 3 ACTES DE D. J. PIN Y SOLER.

A una concurrència numerosíssima en la que hi figuraven elegantíssimes senyores, ha inaugurat lo mes hermós teatro del passeig de Gracia las sevas funcions de Teatro Catalá.

A la hora de comensar la funció 's veyan completament plens palcos y platea presentant un magnífich cop de vista la sala d' espectacles, hont en Soler y Roviroso hi ha deixat las mostras del seu talent pictórich y en hont ab la profusió de llums de gás que san resaltar tots los tons del decorat, semblava alló un tros de cel.

A las nou en punt, mitx' hora mes tart de la anunciada, va aixecarse la cortina pera dar principi á la primera obra teatral sortida de la ploma del reputat novelista senyor Pin y Soler.

Desde los primers moments ya va compendrer lo públich que una escola nova havia invadit la escena Catalana, pus aquells capítuls, modelo de sencillesa y naturalitat qu' han fet ja célebre lo nom del senyor Pin, han sigut trasladats al teatro sense perdrer res de las sevas qualitats.

Lo primer acte, presentat magistralment, es un quadro de costums tan vritat, sense descuidar ni lo mes insignificant detall, que l' espectador 's creu presenciar una escena de familia en la vida real.

La senyora Palá fa *al pelo* una Sogra malhumorada y gelosa del seu fill qual genialitat explota al final del acte, presentant una escena de desordre que deixa al espectador admirat de la trassa del autor, y ab ganas de que contíni la farsa preparada de ma mestre en aquest acte, en nostre concepte, lo mellor y mes ben pensat de tota l' obra.

Lo senyor Bonaplata presenta un tipo de metje de fora, fotografiat del natural, y la senyora Parreño fa una institutriz inglesa que no 's pot demanar mellor.

La senyora Mena en son paper de *Nora* dona mostras que son caracter s' avé á tots los géneros, completant lo quadro un *cusi* desempenyat magistralment per lo senyor Goula y un fill de la senyora de la casa, marit de la nora, tractat ab molt acert per lo senyor Soler qu' es un actor de valía, apenas conegut del nostre públich.

Lo segon acte no está á l' altura del primer com ja hem dit, figurant en ell la nota dramática, pero careixent de la originalitat del primer. De tots modos es un bon acte en hont s' acentuan los caracters dels personatjes, y en lo qual fa la primera sortida en escena lo incomparable senyor Fontova que representa un criat ó masover d' una masía, fent derrotxe de sa vis cómica y completant lo conjunt que porta á un final gens rebuscat y de molt efecte.

En lo tercer acte, lo mes laboriós, l' inspiració del escritor decau una mica imperant un convencionalisme fins allavors allunyat de la obra.

Hi ha algunas caigudas de caracter com la de la sogra quan tracta de disuadir al seu fill y á la nora dels propósitos de separació que pretenen portar á cap y la resolució del metje en casarse ab una dona á la que reconeix tants defectes.

També suigen del racionalisme tant característich en aquesta comedia aquells tiros qu' aixis com tocan á las regadoras podian tocar al pobre masover, hasta admitint que ab tanta *sans façon* s' proposi afusellar á la que creu enamorada parella.

També va fernos mal efecte aquell desafio *in ciernes* de los dos cusins, que no 's porta á cap nose sab perqué.

Defectes son aquestos molt facil de subsanar y que no duptém pas que, al menos lo del casament del metje y la sogra, cridarán la atenció del autor pera arreglarho.

Resumint y comparant las bellas y defectes de la obra del senyor Pin, resulta un saldo á favor del autor de molta importancia, y lo Teatro Catalá pot congratularse de possehir una obra, única en sa classe, que ab tota seguritat marcará un nou derrotero als autors dramatichs, de mes segurs resultats que en los seguits fins avuy.

Tindrán aquestos la magia de la ploma del senyor Pin, per' aquest genero?

Es lo que falta saber.

En la execussió inutil es fer escepcions; tots los artistas ratllaren á gran altura.

Un aplauso pera lo director de escena.

Las cridades en escena foren moltas no podent los artistas compartirlas ab l' autor per no trovare en lo teatro.

RAMON ESTANY.

PER UN PEL

Soch calvo, sense ser vell,
y sent calvo, n' es forsat
que mon pobre cap pelat
no tingui ni un sol cabell.

Més á pesar de sé així,
ma tendra y hermosa aymada,
qu' es la nena més *salada*,
que 's ha vist may en aquí,

Va tení 'l gust especial
de demanarm' per favor
qu' en pago de son amor
y com compromís nupcial,

Li dongués sense recel,
puig era tornar la vida
á un ánima entrestida,
de ma *propietat*, un pel.

De primer, la vaig mirar;
y després, mitj enfadat
vaig dirli ab un tó exaltat:

—¿Que te 'm vols veni á rifar?

Tu saps que no tinch cabells
y are vens aquí á enfadarme?...
tindrías que demanarme
en lloch de pels, bons consells.—

—Home, no sigas tossut...
per un, ja me 'l pots doná
perque no 's coneixerá—

—Mira qu' es bastant pelut
doná un pel sense tenirlo.—

—No fassis tant lo pagés
que jo sé qu' en tens molts més.—

—Vaja, prou; per obtenirlo
tindrás d' esperar que broti.—

—No sigas ja mes pesat
¿Acás encar no han brotat?—

—¿D' ahont voldras dir?—De 'l.. bigoti.

AMADEO.

CANTARS

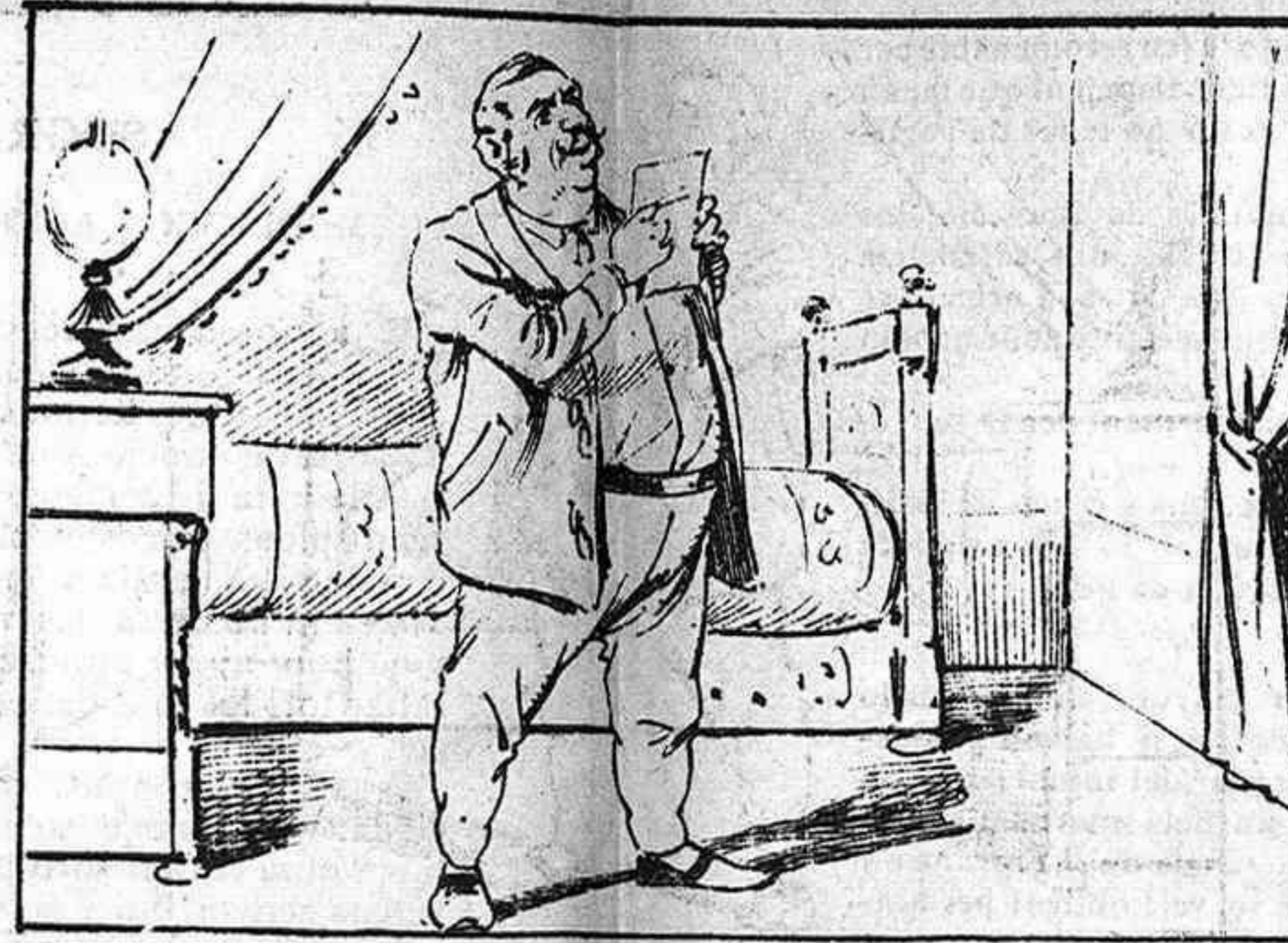
Si ab mi 't vols casarte, nena,
ha de ser ab condició
de que al donarte un rebés
me tens de fer dos petons.

—
Me digueren que tenías
com de fil d' or los cabells,
y al mirárme'ls un día
los vaig veurer com los meus.

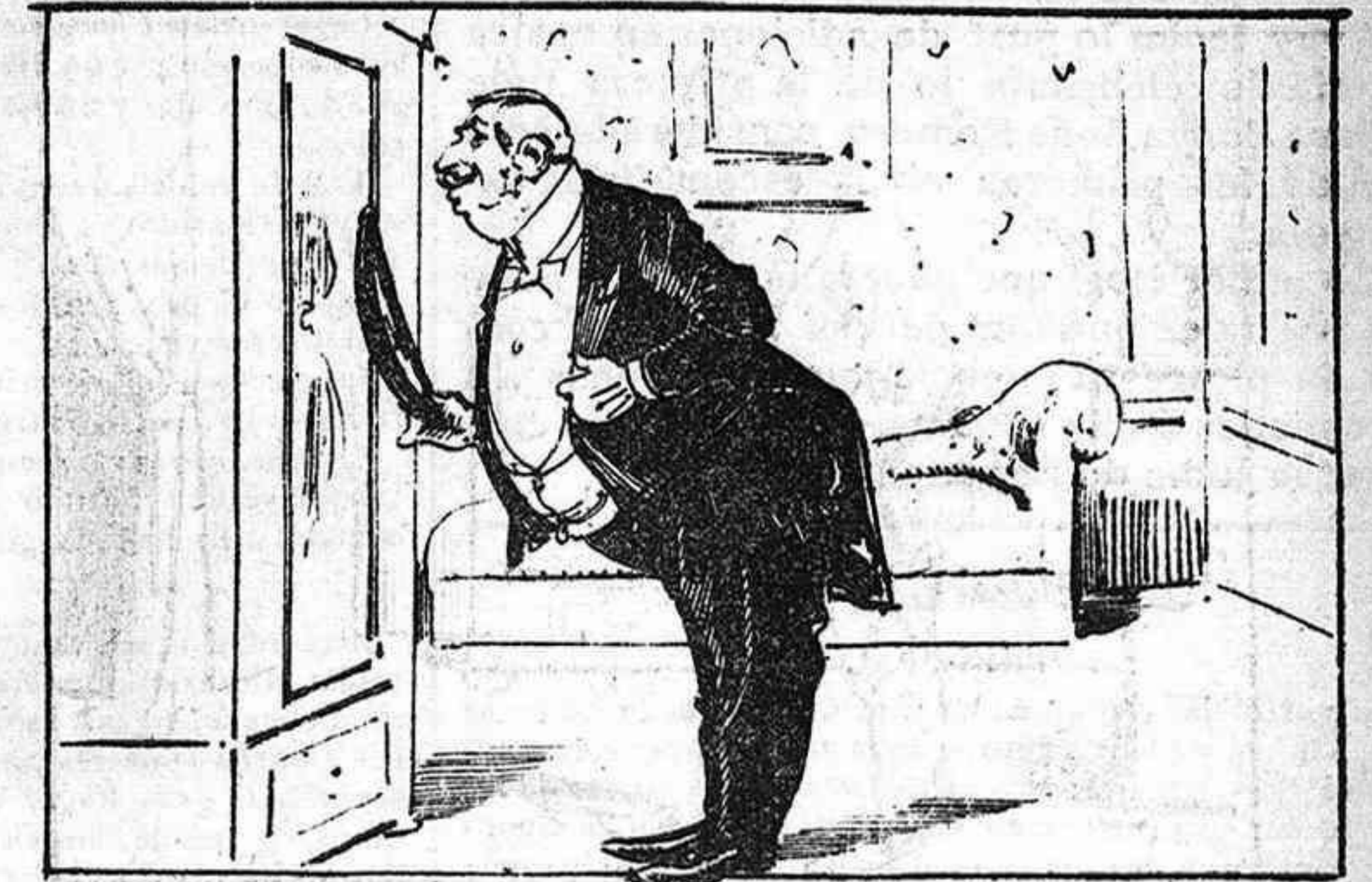
GESTUS II.

Avuy no tinch res que fé;
donchs al llit me 'n aniré.

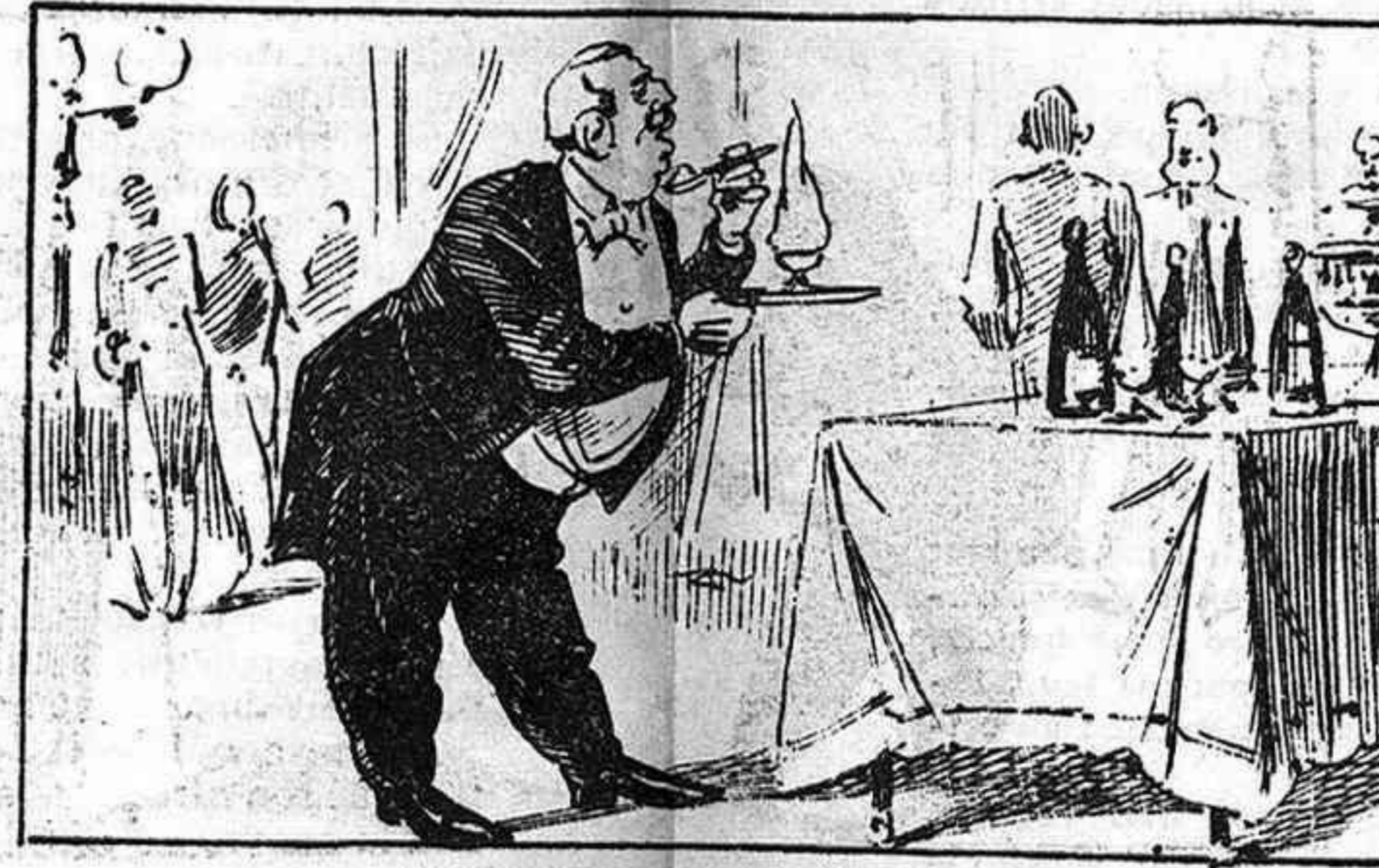
Altol... 'L Conde del Grá d' all
m convida per un ball.

Bon visage y prenas bonast
Donchs, au, á fer patir donas.

No 's brallin per ballá ab mi,
que tot se pot compartí.

No se quants n' hi he ficat ja;
Be 'ns tenim d' aprofitá...

Malo!... Ja volen sortí,
com ho faig? pobre de mi!

'M sento gent als extrems;
no sé pas si tindrè temps.

Gracias á nostre Senyó!
Ayl... Ja 'm trovo molt milló.

Batua listo sentat!
Llamp de Deul... qué hi agafat?

NOSTRE RETRATO

Avuy tenim lo gust de adicionar en nostra galeria de celebritats lo de la primera tiple còmica donya Sofia Romero, considerada com una de las primeras en la escena lírica espanyola.

Lo millor elogi que podém fer de tan notable artista es que tant per sa fina dicció com per la picaresca intenció que sab donar als personatjes á ella confiats, se la reconeix com á ser la Judic de Espanya.

Teatros

PRINCIPAL

No podém dar compte de las funcions perque la Empresa no 'ns hi vol y ademés perque ab la nova companyia no val la pena de sacrificar-se; pero ab tot, sabém que apesar de las pretensions ab que ha vingut anunciada, no mes hi ha dignes de importancia, las senyoras Romero y Gorriz y los senyors Romea y Larra. També 'ns han dit que en lo dia del estrenó un d' aquets quatre artistas (los millors de la companyia) estigué sumament exagerat donant lloch á demostracions desagradables en la concurrencia.

Bon comensament de temporada.

ROMEA

En lo drama de Echegaray: *En el pilar y en la cruz* (un dels més dolents de tan preclar ingeni,) lográ lo senyor Riutort obtenirhi altre triunfo vejentse frequentment interromput per los aplausos delirants del públich, principalment en las escenas mes culminants del tercer acte. Lo secundaren ab acert las senyoras Clementé (P. y A.) y los senyors Riba y Valls.

Molt estranyém que lo senyor Virgili, aplaudidíssim actor d' aqueix teatre 's vegi á dins en obras del seu repertori y en papers que hi ha ratllat á gran altura.

Després diuhen que los actors son inconsequents.

Molt aplaudida fou dimars passat la nova comedia del senyor Roure, titulada: *Qui més mira...* que tant per sos xistes, com per lo moviment escénich y maestría en lo dibuix dels personatjes, acreditá un cop més la reputada firma de son autor.

Al final fou justament cridat á la escena per dos vegadas consecutivas junt ab los actors que en lo desempenyo hi estigueren discrets, distingintse lo senyor Colomé en lo personatge Geroni.

NOVEDATS

La nit del dissapte obrí sas portas aquest teatro ab una concurrencia que ab prou feyna cabia en lo elegant colisseo.

Va estrenarse en aquell dia una comedia en un acte arreglo á la escena catalana per lo senyor Riera y Bertrán qu' obtingué bon éxit essent cridat al final l' autor que no pogué presentarse en escena per no trovarse en lo teatro.

Las funcions de diumenje á la tarde y vespre estigueren condecoradas ab lo quadro de: *Quedan despachadas todas las localidades*, que tan contents fa als empressaris.

Tant en lo *Felipe Derblay* com en *Lo gat de mar*, lograren los actors ovacions de debó, sent saludats ab atronadors aplausos cada vegada que apareixia en escena algún dels artistas *profugos* del Romea.

Lo dimars s' estrená la comedia en 3 actes del senyor Pín y Soler, *Sogra y Nora* de la que 'n fa revista apart lo nostre company de redacció Ramón Estany.

CATALUNYA

Doña Inés del alma mia, es un juguete cómich dialogat ab la facilitat y elegancia característica en son autor, senyor Pérez y González, pero d' un argument bastant inferior á la reputació alcansada en otras obras.

Obtingué bon éxit, degut al inmillorable desempenyo que li donaren la Sra. Alverá y Sr. Castillo.

La sarzueleta *Chocolate y Mojicon* no 's feu recomenable per altra cosa que per un diálech sumament xispejant que tenen la Sra. Gonzalez y Sr. Castillo. Lo resto no té res de particular.

Tret de un dels quentos més populars de Bocaccio, los senyors Cuartero y Taboada, han arreglat una sarzueleta ab lo títol de *Satanás en la Abadía*, que dat son origen, se comprén há de ser molt relliscós, com efectivament ho son casi tots sos xistes.

La excusió fou de primera, particularment per la senyora Echavarrí y senyor Castilla.

La *mise in scena* bastant descuidada, pus á costat de artistas que vestian lo trajo de mosqueter ab lo sabor y época deguda, n' hi hagué algún que vestí á la de Felip IV.

TÍVOLI

Recordan aquell tenor en *ciernes* senyor Valentí ó sia lo soldat llicenciat que servint á l' exercit li habían predeterminat certs *inteligents* sería lo *predecessor* del immortal Gayarre? Donchs dimecres penúltim en un dels intermedis de la sarzuela *El gran Mogol* cantá la serenata de *Il Trovatore* y un parell mes de composicions que se veje obligat per acallar los aplausos de certa part del públich.

Apesar del aplauso prodigat, bastant més del que realment se mereixia, la opinió general, fou que encar que sos estudis sian tot lo aprofitables possibles, ab lo temps arribará á ser... un tenorino de sarzuela.

Celebraríam que los vaticinis no 's realisessin.

La Empresa per sa part lográ veurer un plé com pot ser no había vist may, única semblansa recordativa dels triunfos que conseguía en Gayarre.

El diablo en el poder, donada lo dimars, serví pera debutar la senyoreta García y los senyors Constantí y Méndez, los que foren apiadits.

Pera dissapte s' anuncia l' estreno de *La estatua del amor*, sarzueleta de Varney, autor de *Los mosqueteros grises*.

EDEN-CONCERT

Brillantment se debutá dijous passat, habent obtingut aplausos los principals artistas de las companyias, sobresurtint d' un modo notable en la del género lírich francés, Mme. Rozals, dotada de una magnífica y potente veu, ademés de un gust especial, éxit que també tingueren los originals Nogen et Clement.

Entre las *attractions*, mereix consignarse Miss Vegueta, nomenada la dona culebra, la que cridá poderosament la espectació general y Miss Anna, reputada concertista.

Inútil creyém dir ab l' aplauso que foren rebudas las simpáticas María Molgosa y Tula Lorán, ja que en los *duos y árias* hi están notables.

La nova *troupe* mímica Baglioni fou ben rebuda, captantse ja de moment las simpatias lo *pierrot* per sa vis cómica.

Si segueix perseverant lo senyor Galofre en renovar artistas, creyém será de negoci segur, la present temporada.

UN CÒMICH RETIRAT.

QUENTOS

Un pagés molt avaro, d' alta montanya, feya temps que li feya mal un caixal y no gosava arrancarsel pel dentista per los diners que n' hi faria pagar pero á tan alt grau arribá 'l dolor, que decidí anarhi.

— Mestre, quan me 'n fariau pagar d' arrancar-me aquest caixal?

— Tres pessetas, l' últim.

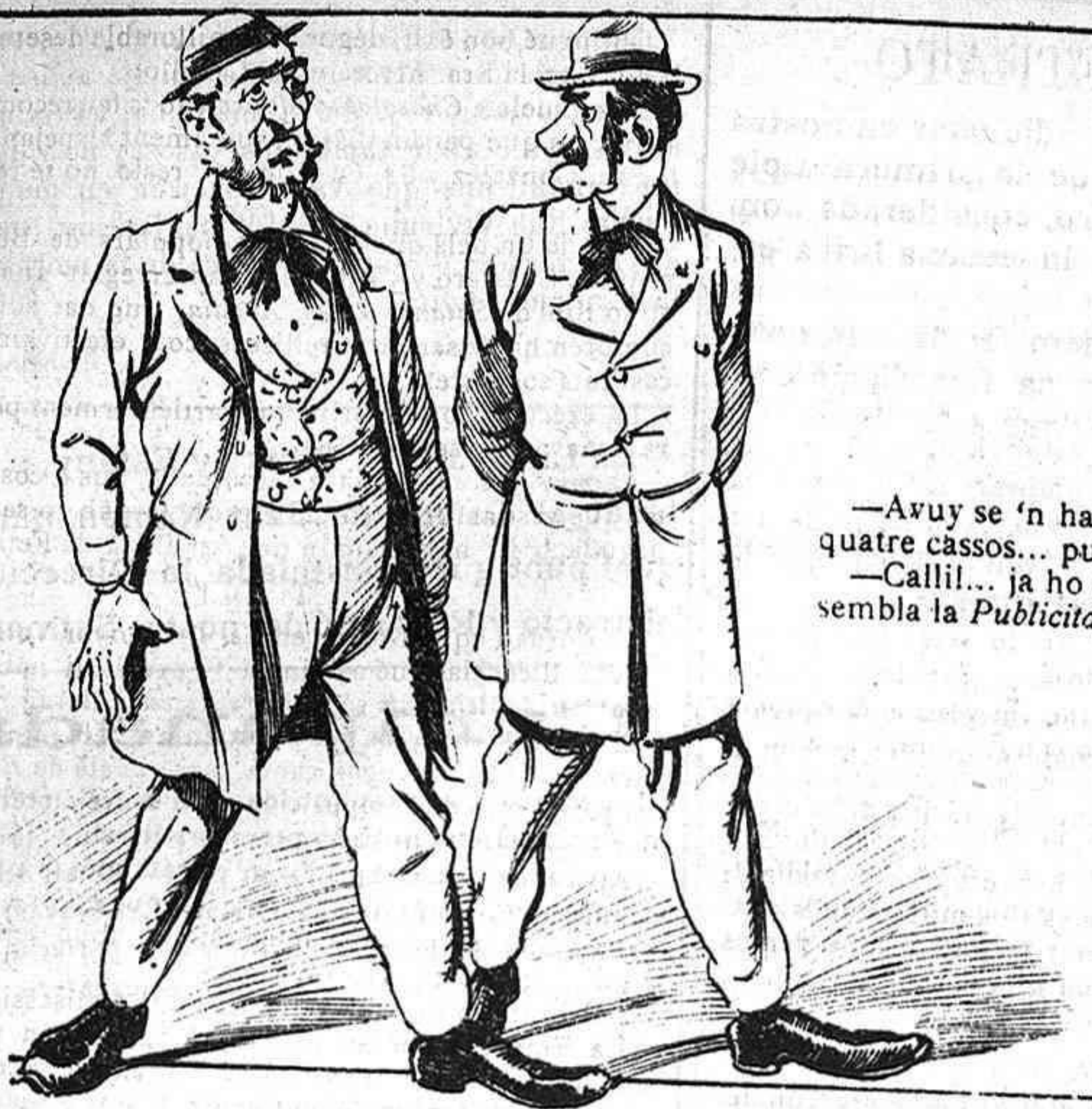
— ¿Ab máquina ó sense?

— Sense.

— Donchs deixemho corre; me 'n vaig á Barcelona per que allá los arrencan ab máquina y m' ho farán més barato.

MET-GUIXAIRE.

ALARMADORS

—Avuy se 'n han registrat
quatre cassos... puch probarli,
—Calli!... ja ho sé... ¡No me 'n parli!
sembla la *Publicitat*.

—Tenia salut per déu
y ab mes sam qu' un dromedari;
y ara, llegint lo diari,
ja 'm sento rampa en lo péu.

15 MINUTS EN GLOBO

A temps que volia enterar als lectors del nostre setmanari de las peripécias de mon viatge á la mansió de l' áliga, del pardal y de tots los altres volátiles que tenen sobre l' home la prerogativa de poder anar pels alts sense altra ajuda que pegar plantufadas á la

atmósfera, y que están lliures de morir d' una caiguda y romprers los nassos com li pasa cada dia al *rey* de la creació, pero no ho he fet fins ara porque 'm comenso á fer vell y trovo que la ploma cada dia 'm pesa més á las mans.

Donchs sí, vaig anar á París ab lo tren de *plaisir*; quin *plaisir!*.. desde llavors es lo nom que dono als barrils d' arangadas, que no van tan estretas con anavam nosaltres, ni portan farcells y maletas que las acabin d' empipar.

Pero saltém d' un brinco á la capital dels pinxos; allá ahont qui no 's desafia tres vegadas la setmana, no es home decent, y ab una altra gambada transportemnos en lo lloch en hont *le ballon* 's velluga y contorneija á l' ayre com las *derreries* d' una filla de la patria de 'n Romero Robledo.

Son las quatre de la tarde y prencn billet pera remontarme á alturas que no tothom hi ha estat. Com hi faré 'l maco explicanto als meus amichs del Café de París, pensava jo, mentres lo fill de Sant Lluís que feya de taquillero, 'm donava lo *pase* pera entrar á la *valla*.

A una senyal s' obra aquella galeria en forma de tortèll y en dos minuts hi varem quedar instalats tots los que hi cabíam y que si mal no recordo ascendíam á quaranta.

Al costat meu hi venia una inglesa molt revinguda, pero molt lletja.

Sense que l' aereonauta 'ns ho encarregués tots nos varem agafá á las cordas, y á la primera volta del torniquet un crit apagat va sortir dels pits de tots los viatjers, fent notable contrast las caras rialleras dels espectadors ab las esgroguehidas dels qu' anavam á regions hont la pols no 'ns havia d' incomodar gayre.

Al poch rato ja estavam á uns tres cents metros d' elevació; jo tenia 'l cap espés; un silenci sepulcral regnava en l' interior del tortèll; va entrar-me una especie de basqueig; 'm semblava que la ma esquerra que hi tenia la corda, no era la meva y que ab la dreta hi triava taronjas.

La veu del aereonauta va ferme sortir del ensopiment en que 'm trovava... Havíam arribat al máxim de la ascenció. Los plechs d' una bandera francesa donant-me patacadas á la cara, van acabar d' aixeribir-me; vaig volé afluja la má de la corda, pero l' instint de conservació l' havia apretada tant que ab prou feynas vaig poguer obrirla, 'm miro la dreta y trovo que tenia agarrada pel pit á la senyora inglesa qu' estava desmayada en brassos de un senyor que ab lo cap á fora s' entretenia á probar los efectes de la forsa centrífuga, enviant lo contingut del seu estómach á los que, ab la boca oberta, contemplavan desde abaix lo nostre rasgo de valor.

L' aereonauta prou nos explicava los detalls del estens panorama que s' ofería... á la seva vista; pero nosaltres lo que volíam era que afluxés la bálvula, y torná á la *estació* de sortida.

Després del seu discurs, que ningú va escoltarlo, va tenir lloch lo descens; lo cable cruixia ab las forsas *encontradas* del gás y de la máquina, cruiximent qu' á mi 'm feya cruixir també los ossos, y no vaig estar del tot tranquil fins que vaig trovar-me en ma *chambre a garçon* Rue Vivienne 143-4.º menjant-me *une cotelette de cheval* mórt d' engunia qu' es de la mort que queda la carn mes tendra.

SERRALLONGA

La Litografia de Ribera y Estany, s' ha trasladat al Carrer de Sant Ramón, núm. 5, en qual punt queda instalada la Direcció, Administració y Redacció del nostre Setmanari.

Campanadas

Llegim en *La Iberia* que los vehins del carrer del Corral de Málaga váren sentir *desgarradors* crits de: ¡Socorro! que deixava anar una jove, á jutjar per lo metall de veu, y que sortian del Convent de San Cirlos. (Las bravas)

L' arcalde de barri va dirijirse á la porteria, hont váren dirli que no passava rés, y... allí va acabarse.

Hagués sigut á casa...

La guardia civil de Sagunto ha trovat prop de Gilet, en la carretera d' Aragó á un home qu' agonitsava de fam.

Pot ser á la mateixa hora á Zaragoza tenia lloch alguna d' aquestas *cenars* hont los ministres del Senyor s' omplian los ventrells ab un *menú* que rés devia tenir de biblich.

Perque no crech que Jesús hagués menjat may arrós á la milanesa, ni llús al *gratin*.

A Portugal sembla que va madurantse lo bony, poch á poch.

Los metjes tractan de resoldrel ab fondents pero ell te tendencia á reventarse.

Alguns barcos están preparats en la ria pera carregar lo *pus* que diuhen que 'n porta molt.

Llanseta!

Está malalt d' alguna gravetat lo conegut y popular escriptor D. Enrich Perez Escrich.

Preguém á Deu per sa mellora.

En lo Teatro Romea s' anuncia l' estreno de *La Parentela*, comedia del nostre estimat amich don Conrat Co'o ner, de la que 'n tenim las millors noticias.

No hi faltará concurrència.

De los cent moros de rey que va enviar lo Sultán á devant de Melilla, ja no mes en quedan *quince* que se 'ls acaban de menjar los *estadants*.

Quan lo de la guerra d' Africa 'ns váren pagar ab xavos *morunos*.

Ara ab... polls.

Deu ser molt fácil ensarronar duchs...

S' anuncia la aparició de un nou setmanari titolat: *Lo Teatro Catalá*.

Lo titol es gráfich y concret.

Que siga ben vingut.

A la quenta ja han sigut castigats los indíjenas que váren assensinar als nostres soldats en las Islas Carolinas.

Ja está la honra nacional venjada!
Y ara... hasta un' altra degollada!

Un diari d' aquesta localitat denuncia una casa del carrer de *Mitjdia* com á focu d' infecció, y la descriu feta un *podri-maner*.

No es pas de vosté, senyor Laribal?

Com que crech que n' hi te una...

Si de cas, abans de parlar de focos, neteiji primer los seus, ... ey!... á no ser que no ferho siga:

Sistema egipcio.

'S diu que la audiencia de Madrit amonestará *suavemente* al Sr. Castro.

Y donchs, qué 's pensavan?

Oy, Chanchez?

A pesar de las malas noticias de Buenos Aires hi continúa la emigració de Montejar (Granada).

Com deu estar Montejar!

¿Saben el *sincero aprecio y distinguida consideración personal* que en un B. L. M. enviá en lo mes de Juliol D. Ricardo Valero á tota la premsa de Barcelona?

Donchs degué ser porque li fessin propaganda é incens ja qu' are ha despreciat als setmanaris.

No s' espanti, D. Ricardo, que *aun no han temblado las esferas, ni se ha hundido el firmamento* ab sa campanya y tocant á nosaltres encare tenim 4 ralets pera anar á veurer companyias notables.

AVÍS=AVÍS

Estém preparant un número extraordinari que creyém cridarà poderosament l' atenció, tant per lo patriótic del assumpto com per la col·laboració artística y literaria que hi pendrá part.

Si 'm prometen no esbombarho, com á principi y pera ferlos *denteta* los dirém que hi haurá treballs inédits de Coll, Labarta, Mestres, Pahissa, Planas, Ross, Soler y Rovirosa, etc., etc., y que hi figurarán dignas composicions de... *tente pluma* que després no 'ls causaría novetat.

Lo dit número constará de 32 planas y son preu no passarà d' un ralet.

Senyors corresponsals, espabilintse perque una reimpressió no 'ns será possible ferla.

Ara ja ho saben.

NOTICIAS MARITIMAS

Lo dissapte váren toparse en alta mar los acorassats *Stadevon* y *Aemor*, comensant un tiroteix horrorós que dura y durará molts dias.

Las tripulacions 's portan ab valentia pero sino 's reacciona l' *Aemor* anirá á pico, y ja hi fora si no fos lo contramestre Trotuir que 's porta com un brau disparant cada andanada sistema Calvo que fa tremolar las pedras.

Lo *Stadevon* te la cuberta, cambras, y vergas plenas de gent curiosa pera contemplar lo *sangós* combat.

Sí lo bergantí *Nrevih* no corre á ajudar á l' *Aemor* no hi ha barco per quatre dias.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartulina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius, una escullida colecció en la que hi constan, entre altres las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, etcétera.

AVÍS IMPORTANT

S' ESTÀ PREPARANT LO

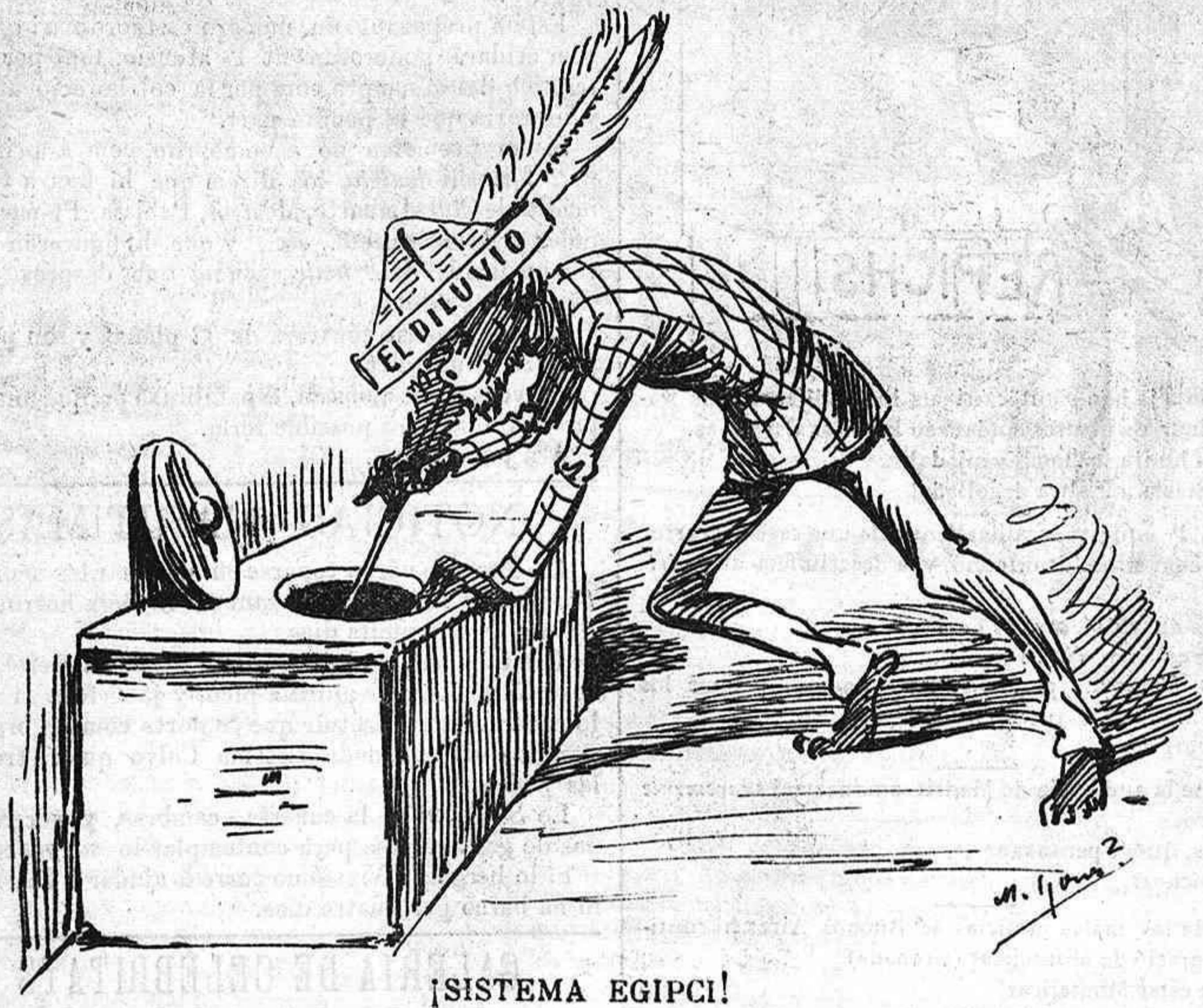
Almanach de La Tomasa

pera 1891

Agrahits al extraordinari éxit que obtingué lo del present any, estém persuadits que ab las milloras projectadas y en preparació, deixarà pasmats á tots nostres constants favoreixedors.

Als senyors corresponsals 'ls hi proposém se servescan fer los *pedidos* ab anticipació, no sigui que 's quedin á las *capsas* com l' altra vegada.

TINTERS NOUS

¡SISTEMA EGIPCI!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Si vocal es ma primera,
Ma segona es musical;
Condiment quarta-tercera
Y nom d' home mon Total.
PEP GALLEDA.

ESTRELLA

C R
C . . . L
R . . . N
L N

Sustituir los punts ab lletres de modo que llegit vertical y horisontalment dongui 'ls següents resultats: 1.ª ratlla, planta de mar; 2.ª, licor; 3.ª, nom d' home.

V. SACAS.

GEROGLIFICH

III
MMM
III
OOO
III
+
OOO

UN IBERICH MANRESÀ.

LOGOGRIFO NUMERIC

- 1 2 3 4 5 6 7 8—En las casas n' hi ha.
- 6 8 7 6 8 3 8—Vehicul.
- 1 8 7 2 3 8—Producte vegetal.
- 8 3 2 6 8—Nom de dona.
- 7 8 6 8—Animal.
- 6 2 8—Parentesch.
- 1 8—Nota musical.
- 6—Consonant.
- 8 5—En las cartas.
- 7 4 6—Prenda pel cap.
- 7 2 6 8—Nom de dona.
- 5 4 7 7 8—Eyna de fuster.
- 5 2 3 4 5 2—Nom n' home.
- 5 4 6 8 3 6 8—Cantitat.
- 8 3 8 5 6 8 5 2—Nom d' home.
- 6 8 7 7 8 5 8—Ciutat Catalana.
- 8 7 5 4 3 2—Nom d' home.
- 6 4 7 7 8—Part del globo.
- 5 4 3 8—Riu de Fransa.
- 3 8 5—Part del cos.
- 7 4—Nota musical.
- 5—Consonant.
- 5 8—Nota musical.
- 3 4 6—Parentesch.
- 5 8 3 5—Poble de Catalunya.
- 8 7 4 3 8—En las platxas n' hi ha.
- 1 7 8 3 5 8—Nació d' Europa.
- 6 8 7 2 1 8 5—En los carruatjes.
- 6 4 7 4 5 4 6 8—Nom de dona (dimin.)

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR.

- Xarada I.—Si-dé.
- » II.—Pe-u.
- Ters de sílabas.—RO SI TA
SI LA BA
TA BA CO
- Anagrama.—Teodora-Dorotea.
- Trenca-caps.—Antón Ferrer y Codina.
- Problema.— $556+8+6+3+2+1=376$
 $596-8-6-3-2-1=576$
 $2 \times 8 \times 6 \times 3 \times 2 \times 1=576$
 $165888 : 8 : 6 : 3 : 2 : 1=576$
- 167042
- Logogrifo numéric.—Prusia.
- Geroglífich.—Per. pastas los fiduers.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
Preus de subscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas
- Cuba y Puerto Rico id. 2 "
- Extranger id. 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrà dirigir-se a la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barça.